

# EKSAMEN I RETTSLÆRE

5353

## I henhold til rammeplanen for treårig revisorutdanning av 2005

«Gammel ordning» - (15 sp)

Onsdag 27.05.2015

Kl 09.00 – 15.00 (6 timer)

Oppgavesettene består av samlet 12 spørsmål, ett med delspørsmål, 5 sider inklusive denne siden.

Tillatte hjelpemidler:

Norges lover, andre ukommenterte lovsamlinger, særtrykk av lover og forskrifter.

Hvis oppgavene er ufullstendige eller uklare, må du selv ta nødvendige forutsetninger.

Forutsetningene bør gå klart frem av besvarelsen.

**Samtlige spørsmål skal drøftes og besvares.**

Besvarelsen skal ikke skrives med blyant.

Anne Larsen arvet ei hytte etter sin tante. Hytta var ganske nedslitt. For å finansiere renovering av hytta tok hun opp et lån på kr. 500.000 i Lillevik bank. Det var avtalt at banken skulle ha sikkerhet for lånet i form av pant i hytte og tomt. Låne- og pantedokument ble utfylt og undertegnet, og lånet ble utbetalt til Anne. Men på grunn av manglende rutiner i banken ble pantedokumentet ikke tinglyst. Lånet på kr. 500.000 var ikke tilstrekkelig til renovering av hytta. Anne tok derfor opp et nytt lån på kr. 200.000 i Storevik bank. Også dette skulle sikres med pant i hytta. Anne fortalte saksbehandleren i Storevik bank at Lillevik bank allerede hadde pant for kr. 500.000 i hytta. Pantedokumentet til Storevik bank ble tinglyst 12. mars. Samme dag tinglyste skatteoppkreveren utlegg på kr. 100.000 i hytta til sikring av krav på restskatt Anne skyldte. Lillevik bank oppdaget etter en tid at pantedokumentet til sikring av lånet på kr. 500.000 ikke var tinglyst, og banken sørget for tinglysning av lånedokumentet 20. mars. Det oppsto uenighet mellom Lillevik bank, Storevik bank og skatteoppkreveren om prioritetsforholdet mellom de tre panterettighetene.

### Spørsmål 1.

Ta standpunkt til prioritetsforholdet mellom de tre panterettighetene som er tinglyst på hytteeiendommen til Anne.

Anne hadde avsluttet bachelorutdanning i økonomi. Hun vurderte etter endt utdanning å starte opp egen virksomhet som økonomisk rådgiver for næringsvirksomheter. Hun var i tvil om hun skulle starte virksomheten alene eller sammen med et par tidligere studiekolleger. Hun var imidlertid klar på at deltakerne i / eierne av virksomheten skulle ha minst mulig ansvar i forhold til virksomhetens kreditorer.

## Spørsmål 2.

Hvilket ansvar har deltaker(e)/eier(e) i forhold til virksomhetens/foretakets kreditorer i

- a. Enkeltpersonforetak
- b. Ansvarlig selskap (ANS) og Ansvarlig selskap med delt ansvar (DA) og
- c. Aksjeselskap?

I stedet for å starte opp egen virksomhet, bestemte Anne seg for å søke stilling som daglig leder i Entreprenør AS (heretter også kalt EAS) – et lokalt entreprenørselskap med 10 ansatte og en årlig omsetning på kr. 15 millioner. Selskapet var eid av Jan Johansen, Lars Holm og Peder Ås. De tre aksjonærene utgjorde selskapets styre med Jan som styreleder. Aksjekapitalen på kr. 150.000 var fordelt med like deler på aksjonærene. Ingen av aksjonærene var ansatt i selskapet. Da styret skulle ansette daglig leder, oppsto en diskusjon om hvilke formelle krav loven stiller til den som skal være daglig leder i et aksjeselskap.

## Spørsmål 3.

Hvilke formelle krav stilles det til daglig leder i et aksjeselskap?

Anne ble ansatt i stillingen. Etter ansettelsen begynte Anne en gjennomgang av tidligere regnskaper til EAS. Hun oppdaget da at det ikke var sendt faktura på kr. 100.000 til Arne Hansen etter at EAS hadde utført et ombyggingsarbeid på Arnes bolig. Arbeidet var ferdig 2. mai 2011. Dette oppdaget Anne 15. april 2014, og faktura med betalingsfrist 25. april 2014 ble straks sendt Arne. Arne betalte ikke beløpet innen fristen, og purring ble sendt Arne 30. april 2014. Da Arne heller ikke betalte beløpet etter purringen, ringte Anne den 5. mai 2014 til Arne og ba han øyeblikkelig betale beløpet. Arne sa da at han ikke kom til å betale beløpet fordi kravet til EAS var foreldet. Anne var ikke enig i dette siden Arne måtte ha kjent til eksistensen av kravet. Arne erkjente at han husket kravet, men han mente at kravet likevel var foreldet.

## Spørsmål 4.

Er kravet mot Arne Hansen foreldet?

EAS inngikk avtale om bygging av et nytt forretningsbygg. I forbindelse med dette arbeidet bestemte styret at selskapet skulle anskaffe ny gravemaskin. Styret ba Anne innhente tilbud fra tre forskjellige leverandører. Anne gjorde som styret ba henne om å gjøre. Det viste seg at ett av tilbudene hadde markert lavere pris enn de to andre, selv om alle tre gravemaskinene i brukeregenskaper og kvalitet var tilnærmet like. Det beste tilbudet (kr. 1 million) var gitt av forhandler Erik Eriksen. Han hadde i en årrekke drevet som maskinforhandler og var nå klar til å pensjonere seg. De to andre tilbudene var på kr. 1.5 millioner. Erik ville gjerne ha en avgjørelse så snart som mulig, siden dette var den siste maskinen han skulle selge før han helt kunne avvikle sin virksomhet i Lillevik og flytte til Spania.

Anne mente at det var klart at styret i EAS ville akseptere tilbudet fra Erik på grunn av prisen. Anne uttrykte derfor overfor Erik at han kunne ta for gitt at gravemaskinen nå var solgt til EAS for kr. 1 million. Erik svarte at han var meget lettet over endelig å kunne avvikle sin virksomhet. Da Anne kom tilbake til kontoret til EAS og fortalte Jan hva som hadde skjedd mellom henne og Erik, sa Jan at det ikke kom på tale å kjøpe en gravemaskin fra Erik. Jan ringte straks til Erik og opplyste at han ikke

kunne legge til grunn at det var inngått endelig avtale med EAS om salg av gravemaskinen. Erik mente derimot at det som hadde passert mellom ham og Anne innebar at det var inngått bindende avtale om salg av gravemaskin til EAS. For det tilfellet at det som var passert mellom Anne og Erik var tilstrekkelig til avtalebinding, hevdet Jan at EAS hadde rett til å gå fra avtalen siden det var kun få timer siden avtalen i tilfellet var inngått. Under enhver omstendighet, mente Jan, at Anne som daglig leder ikke hadde myndighet til å inngå avtale om kjøp av en gravemaskin til kr. 1 million på vegne av EAS.

#### **Spørsmål 5.**

Er det inngått bindende avtale mellom Entreprenør AS og Erik Eriksen om kjøp av gravemaskin til kr. 1 million?

(Alle tre anførsler skal drøftes)

I avtalen mellom EAS og byggherren (eieren av nybygget) ble det bestemt at arbeidet skulle være fullført og bygningen overtas av byggherren senest 1. november. Byggherren hadde insistert på at det også skulle inntas i avtalen at EAS skulle betale en dagmulkt på kr. 10.000 pr dag hvis overtakelsen eventuelt ble forsinket.

EAS inngikk avtale med Trelast AS (heretter også kalt TAS) om å levere vinduer og dører til nybygget. I avtalen mellom partene om dette ble det blant annet bestemt: «Vinduer og dører skal leveres til byggeplassen senest 1. september. Enhver forsinkelse vil gi grunnlag for erstatningsansvar for Trelast AS».

TAS skulle produsere dørene og vinduene i eget verksted. Produksjonen ble startet opp i god tid, men 15. august ble det driftsstans i en av maskinene. Det viste seg at en vital del var ødelagt, og ny del måtte bestilles av maskinprodusenten i Tyskland. Levering av ny del ville ta en måned. Dørene og vinduene som skulle leveres til byggeprosjektet var så vidt spesielle at det ikke var mulig å finne en alternativ leverandør. Det hele førte til at dørene og vinduene først ble levert byggeplassen 20. september. Dette igjen førte til at hele byggeprosessen ble forsinket, og bygningen ble overlevert fra EAS til byggherren 1. desember. Byggherren krevde da at EAS skulle betale en dagmulkt på samlet kr. 300.000. Dette beløpet krevde EAS erstattet av Trelast AS.

Eneste aksjonær i TAS var Nils Nilsen. Nils var også enestyrer og daglig leder i selskapet. På vegne av TAS bestred Nils kravet. For det første mente han at selskapet ikke var noe å bebreide for driftsstansen. Det som skjedde var et hendelig uhell. Dernest mente han at TAS ikke kunne ha ansvaret for at det tok en måned å skaffe ny maskindel.

#### **Spørsmål 6.**

Er det grunnlag for erstatningskravet på kr. 300.000 som Entreprenør AS har rettet mot Trelast AS?

Forutsett at Trelast AS er pliktig til å betale kr. 300.000 i erstatning til Entreprenør AS, men at TAS ikke betalte. EAS skaffet seg tvangsgrunnlag for kravet og begjærte utlegg for å sikre kravet. Utlegg ble tatt i en eiendom TAS eide. Eiendommen var taksert til kr. 1 million. Utlegget ble tinglyst 15. januar og fikk prioritet etter foranstående heftelse på samlet kr. 700.000. TAS betalte heller ikke kravet etter at utlegg var tatt.

En måned etter at utlegget ble tinglyst begjærte EAS Trelast AS konkurs. Konkursbegjæringen kom inn til tingretten 15. februar. Nils erkjente at selskapet ikke hadde likvide midler til å dekke alle forfalte krav mot selskapet. Han erkjente også at alle eiendeler i selskapet var beheftet med avtalepant og utleggspant. Likevel mente han at det ikke var grunnlag for konkurs siden EAS hadde sikkerhet for kravet mot selskapet.

#### **Spørsmål 7.**

Er det grunnlag for å åpne konkurs hos Trelast AS etter konkursbegjæringen fra Entreprenør AS?

Forutsett at konkurs ikke ble åpnet.

Kravene mot Trelast AS var mange, og økonomien i selskapet var presset. Det var ikke mulighet til å få lån i banken til å fortsette driften. Eneste mulighet for fortsatt drift var å kjøpe inn råvarer på kreditt, bearbeide disse og finansiere driften gjennom salgsinntekten. Men dette førte igjen til at gjelden i selskapet økte, og Nils så ingen mulighet til å dekke alle kreditorenes krav. Nils var i tvil om hvilke plikter styre har når selskapet er i en økonomisk situasjon som beskrevet.

#### **Spørsmål 8.**

Redegjør kort for hvilke plikter styret i et selskap har når virksomheten går med tap og det ikke er utsikt til å dekke kreditorenes krav.

Nils måtte etter hvert innse at det ikke var noen redning for selskapet. 17. april leverte han derfor oppbudsbegjæring på vegne av Trelast AS, og tingretten åpnet konkurs i selskapet 18. april. Advokat Ole Bolle ble oppnevnt som bostyrer.

Ole mente at utlegget til Entreprenør AS ikke hadde noen rettsvirkninger overfor boet. Dette var EAS uenig i.

#### **Spørsmål 9.**

Har utlegget til Entreprenør AS rettsvirkninger overfor konkursboet til Trelast AS?

Ole merket seg også at 6 måneder før konkursbegjæringen hadde TAS betalt et *ikke forfalt* krav på kr. 50.000 til Trine Lind. Trine var bedriftskonsulent og hadde utført en regnskapsanalyse for TAS og var godt kjent med den svake økonomien i TAS. Hun var også en god bekjent av Nils og familien hans. På tidspunktet for betalingene av kravet til Trine hadde TAS en rekke andre forfalte krav liggende. De fleste av disse kravene var også ubetalte på konkursåpningstidspunktet. Ole mente at betalingen til Trine kunne omstøtes. Nils og Trine bestred dette.

#### **Spørsmål 10.**

Kan betalingen til Trine omstøtes?

Jan Johansen hadde vært aksjonær i Entreprenør AS i 15 år. Han ville nå avvikle sin eierinteresse i selskapet og inngikk avtale med Tore Tolle om at Tore skulle kjøpe Jans aksjer. Tore var hovedaksjonær i det største entreprenørselskapet i Lillevik – Konstruksjon AS. Dette selskapet var en konkurrent til Entreprenør AS.

Da styret i EAS skulle behandle Tores erverv av Jans aksjer, hevdet Lars og Peder at Jan var inhabil til å delta i behandlingen av saken. Jan bestred dette.

**Spørsmål 11.**

Er Jan inhabil til å delta i styrets behandling av Tores erverv av aksjene i Entreprenør AS?

Forutsett at Jan var inhabil.

Lars og Peder mente at det var grunnlag for å nekte Tores erverv av aksjene. Tore bestred dette.

**Spørsmål 12.**

Er det grunnlag for styret i Entreprenør AS å nekte Tore å overta aksjene i selskapet?